

Regeringskansliet
Näringsdepartementet
103 33 Stockholm
m.registrator@regeringskansliet.se

Betänkande av utredning om energisparlån – Effektivare energianvändning (SOU 2017:99)

Länsstyrelsen i Västra Götalands län yttrar sig över betänkandet Effektivare energianvändning.

Sammanfattning

Under hösten 2017 lanserades Västra Götalands nya klimathandlingsprogram *Klimat 2030 – Västra Götaland ställer om* som är en kraftsamling av västsvenska aktörer som agerar för en attraktiv och hållbar framtid. Arbetet med strategin har gjorts i samarbete mellan Länsstyrelsen i Västra Götalands län och Västra Götalandsregionen.

Ett av fyra fokusområden är *Sunda och klimatsmarta bostäder och lokaler* där offentliga och privata aktörer i länet bland annat kommer arbeta mera med effektiv och klimatsmart renovering. Länsstyrelsens bedömning är att utredningens förslag skulle underlätta det arbetet på regional nivå i omställningen mot ett fossilfritt samhälle.

Länsstyrelsen är därmed positiv till det föreslagna energisparstödet som riktas till ägare av flerbostadshus och skolbyggnader som upplåts för förskola, grundskola och gymnasieskola. Vi är också positiva till att administrera stödet under förutsättningarna att tillräckliga ekonomiska medel säkerställs för detta ändamål.

Länsstyrelserna har på senare tid fått ansvar för flera stödformer och utökade resurser har tilldelats vilket medfört att både kompetens och effektivitet i handläggningen har byggts upp. Länsstyrelserna som har regional kunskap och lokala kontaktnät bör tilldelas medel för att bedriva informationsarbete. Vilket kan generera fler ansökningar.

Höga transaktionskostnader lyfts i utredningen fram som ett av de största hindren för att genomföra energieffektiviseringsåtgärder i fastigheter. Ett sätt att komma till rätta med detta är att se över hur ansökningsprocessen kan göras enklare och mindre tidskrävande för företagen, utan att för den delen sänka kraven på ansökningarna.

Vidare bör noggranna överväganden av lämplig tidpunkt för ikraftträdande av stödet göras.

Slutligen delar Länsstyrelsen utredningens bedömning, att konsekvensbeskrivningen som gjorts av ett konsultföretag inte gör förslagen rättvisa. Exempelvis bör mervärden som bättre inomhusmiljö i skolor och förskolor viktas högre i bedömningen av nyttan av ett energisparstöd.

1.1 Författningsförslag

Länsstyrelsen administrerar redan idag stödet för renovering och energieffektivisering i fastigheter (REN-stödet) och de båda förordningarna är väldigt lika i sin utformning.

För att det föreslagna energisparstödet ska bli framgångsrikt behövs administrativa medel och ett väl utvecklat samarbete mellan länsstyrelserna och Boverket.

Förutsättningar för stöd

5 §

Flerbostadshus innehåller ofta också lokaler med olika användningsområden. Ibland står dessa utrymmen till hyresgästernas eller bostadsrättsinnehavarnas förfogande, och ibland utgör de kommersiella lokaler som hyrs ut på marknaden. Vi anser därför att det bör klargöras om stödet får beräknas på såväl bostäder som lokaler med olika användningsområden.

8 §

Termen ”påbörjande” föreslås definieras som när byggnadsarbetena påbörjats. Länsstyrelsen anser att kompletterande uttryck som fångar in åtgärder som normalt inte ses som byggnadstekniska åtgärder, exempelvis VVS-åtgärder, bör användas

Ur prövningssynpunkt anser vi att det också är viktigt att förtydliga hur den sökande ska visa när påbörjande faktiskt skett.

Stödets storlek

14 §

När sökande är ett företag föreslås stödet differentieras, och ges med 30 till 50 procent, beroende på storlek. Vi anser att det då är angeläget att det klart definieras vad som menas med små, mellanstora respektive stora företag.

Utbetalning av stöd

20 §

En första utbetalning med 40 % av preliminärt godkänt stöd vid första beslutet tillstyrks. Även om det kan uppstå problem vid förskottsutbetalning i enskilda projekt, överväger fördelarna i och med att företag ges en finansiell möjlighet att genomföra åtgärder.

22 §

Vi anser också att det måste klargöras vilka metoder och instrument som kan godtas i samband med bedömningen av åtgärderna som genomförts och vilken energieffektivisering som uppnåtts. Detta mot bakgrund av utredarens beskrivning i

avsnitt 6.5.2 av nackdelar med instrumentet energideklaration, vilka Länsstyrelsen instämmer i.

25 §

Länsstyrelsen tolkar förslaget som att prövning om det föreligger sådant betalningskrav som beskrivs, ska prövas först vid ansökan om utbetalning.

Tillsyn och uppgiftsskyldighet

26 §

Länsstyrelsen vill lyfta fram möjligheten att Boverket ges en roll som samordnande myndighet i tillsynsarbetet.

1.2 Förslag till förordning om kreditgaranti

Subvention av garantiavgift

7 §

Länsstyrelsen tillstyrker att statligt stöd kan lämnas i form av en subvention av den del av garantiavgiften som beror på ökad risk vid belåning över fastighetens eller tomträttens marknadsvärde. Vilket följer av de överväganden som görs i avsnitt 6.6.2.

Länsstyrelsen delar utredarens bedömning i avsnitt 6.6.5 att en subvention bör vara generell och inte avgränsas geografiskt, till vissa hushåll, eller på annat sätt.

2.2 Några reflektioner kring utredningens uppdrag

Länsstyrelsen är positiv till att utredningen lyfter fram ”nudging”. Forskning har visat att det fungerar. Vad gäller ”nudging” och energieffektivisering i fastigheter finns det goda exempel från resten av Europa.

När man i Storbritannien undersökte varför så få brittiska hushåll valde att tilläggsisolera sina vindar visade det sig att det främsta hindret var allt bråte som förvarades där. Genom att erbjuda städhjälp i samband med tilläggsisoleringen blev ökningen femfaldig. Den subventionerade städhjälpen var det som behövdes för att energieffektiviseringsåtgärden skulle gå att genomföra.

Enligt utredningen ska energisparstödet kombineras med informationsåtgärder för att få fastighetsägare att överväga, tidigarelägga och genomföra mer långtgående energieffektiviseringsåtgärder. Länsstyrelsen skulle dock vilja se ett förtydligande av hur myndigheten ska bedriva detta arbete.

3. Byggnadsbeståndets struktur, energianvändning och potential för energibesparing

Länsstyrelsen håller med om att det finns ett stort behov av ytterligare energieffektiviseringar i fastighetsbeståndet och delar utredningens analys om att de som ännu inte har genomfört åtgärder ofta återfinns bland de som saknar kapital för att genomföra nödvändiga investeringar. Framförallt vad gäller större satsningar

som ofta lämpar sig att göra i samband med andra åtgärder som till exempel underhållsåtgärder eller annan ombyggnad.

Det kommer krävas mycket arbete för att komma till rätta med bostadsbristen i länet, där ett av de största hindren är brist på kompetent arbetskraft. Detta kan påverka energieffektiviseringsarbetet då det blir nödvändigt att göra avvägningar mellan nyproduktion och renoveringar i det befintliga fastighetsbeståndet.

Det finns alltså en risk att om stimulansen införs vid en olämplig tidpunkt så kan det leda till ett dåligt nyttjande. Något som den nationelle utredaren också uppmärksammar.

6. Övervägande och förslag om ekonomiska styrmedel

Länsstyrelsen känner igen samtliga av de hinder som beskrivs i utredningen från sitt eget arbete med små och medelstora fastighetsbolag i Energimyndighetens projekt *Energieffektiviseringsnätverken*.

Hög energi- och beställarkompetens hos företagen är en viktig framgångsfaktor för att få till stånd energieffektiviseringsåtgärder. Genom att långsiktigt arbeta mot företagen med information- och utbildningsinsatser från neutrala aktörer kan fler företag öka sin kompetens och fler åtgärder genomförs.

6.5 Ett energisparstöd införs för ägare av flerbostadshus och skolbyggnader

Länsstyrelsen är positiv till ett energisparstöd som riktas till ägare av flerbostadshus och skolbyggnader som upplåts för förskola, grundskola och gymnasieskola. Länsstyrelsen är även positiv till att administrera stödet under förutsättning att det skjuts till ekonomiska resurser för detta.

Länsstyrelsernas regionala kontaktnät och lokalkännedom kan utnyttjas. Informationsinsatser om energisparstödet kan därmed inriktas på att nå regionala och lokala aktörer.

6.5.2 Erfarenheter av nuvarande stödformer

Länsstyrelsen delar utredarens beskrivning av nuvarande stimulansstöd till flerbostadshus. Det har gått relativt kort tid sedan renoveringsstödet infördes och det är svårt att redan nu dra långtgående slutsatser om effekten av stödet.

Problematiken kring gränsdragning i fastighetsbestånd har diskuterats tidigare. Eftersom bestämmelser som leder till obegränsad retroaktivitet inte är lämpligt, måste en tidsgräns dras vid införande av nya stöd. Länsstyrelsen menar att en tidsgräns bör vara konstruerad på ett sådant sätt att sökandens eget agerande blir utslagsgivande, snarare än att bli beroende av myndigheters handlande.

Länsstyrelsens erfarenheter av administration av många olika ekonomiska stöd är att ärendehandläggning ofta stoppas upp då insända ansökningar är ofullständiga. Alternativa tillvägagångssätt innebär att antingen begära komplettering när ärendet kommit fram i turordningen, eller att lämna avslag med hänvisning till att ansökan saknar nödvändiga uppgifter. Det finns dock för- och nackdelar med båda tillvägagångssätten.

Länsstyrelserna och Boverket försöker öka intresset för digitala ansökningar, där det krävs att vissa uppgifter finns med innan ansökan ”går igenom”. Här behövs

fortsatt arbete med fokus på gränsdragningsfrågor, dvs. vad som oundvikligen ska vara med, respektive vad som kan stå öppet när en elektronisk ansökan skickas in.

6.5.4 Utredningens övervägande och förslag

Länsstyrelsen håller med om att det nya energisparstödet inte bör begränsas till upplåtelseform eller geografisk avgränsning. Länsstyrelsen anser även att småhus som fastighetsägare utnyttjar för uthyrning bör vara som stödberättigad byggnad.

De statliga stimulansåtgärder för hyresbostadshus som startades från 2016 administreras av länsstyrelsen. Det föreslagna stödet innehåller på flera sätt liknande handläggning vilket kan leda till samordningsvinster. Det bör förenkla för sökande att det är samma myndigheter som informerar om och handlägger närliggande stöd.

Slutligen har utredaren i konsekvensbedömningen pekat på att ett stöd inte bör införas i en högkonjunktur, vilket Länsstyrelsen instämmer i. Samtidigt är erfarenheten att när ett ekonomiskt stöd beslutats att införas, inväntar marknaden att det ska bli möjligt att söka och erhålla stödet. Det tenderar att leda till att ett så kallat ”vänteläge” inträder i berörda branscher. Även i situationer där lokala aktörer mycket väl kan ha utrymme att genomföra önskade åtgärder.

6.6 En kreditgaranti ska förstärka energisparstödet för ägare av flerbostadshus på svagare bostadsmarknader

6.6.2 Vad är svaga bostadsmarknader?

Länsstyrelsen anser att begreppet svaga bostadsmarknader behöver ses över, om det ska användas för avgränsning av subvention.

6.6.5 Utredningens överväganden och förslag

Länsstyrelsen delar utredningens uppfattning att en subvention av kreditgaranti bör avse såväl starka som svaga bostadsmarknader. Som anges ovan är inte bostadsmarknaden statisk utan förändras över tid. Därmed kan en gränsdragnings vara svår att göra.

Detta yttrande har beslutats av landshövding Anders Danielsson, efter föredragning av projektkoordinator Jesper Andersson (Miljöskyddsavdelningen). I handläggningen av ärendet har Birgit Nielsen (Miljöskyddsavdelningen) och Göran Carlsson (Samhällsavdelningen) deltagit. I den slutgiltiga handläggningen har även Monique Wanning, enhetschef på Enheten för miljö- och klimatsamverkan, deltagit.

Anders Danielsson

Jesper Andersson

Detta beslut har bekräftats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.